

„O operă literară care nu adaugă nimic la gândul nostru, la simțirea și voința noastră, la bucuria noastră de viață, cred că e zadarnic scrisă, zadarnic citită. Aceea care poate deștepta și crește puterea instinctelor oarbe, a căror dezlănțuire face totdeauna viața urâtă și nenorocită, de-a dreptul primejdioasă și cred că nu merită numele de operă literară sau de creație artistică. Nu există artist conștient care să nu știe ce vrea când lucrează la o operă de artă. Dacă așa numita tendință în artă se reduce la această voință conștientă, nu există operă de artă fără tendință. Orice creație adevărată e o sporire a vieții ...”

ION AGÂRBICEANU a fost prozator, ziarist, parlamentar, academician, preot greco-catolic.

- S-a născut în ziua de 12 septembrie 1882, în satul Cenade, județul Alba.
- S-a stins din viață în ziua de 28 mai 1963, la Cluj.

STUDII: studii gimnaziale la Blaj, superioare la Facultatea de Teologie din Budapesta și universitare de literatură (secția de limbi clasice, română și istorie) la Budapesta.

ACTIVITATE: preot paroh în comunele Bucium Sașa (județul Alba) și Orlat (județul Sibiu); pentru activitatea sa literară a fost desemnat membru corespondent și apoi activ al ASTREI, secretar general al secțiilor literare-științifice ale ASTREI, comisar al guvernului pe lângă Concesiunea Teatrului Național din Cluj, membru corespondent și apoi titular al Academiei Române la Secția de științe istorice, știința limbii, literatură și artă; A fost membru în Comitetul de conducere al Societății Scriitorilor și președinte al Sindicatului presei române din Ardeal și Banat.

A condus ziarul „Patria” și revista „Tribuna”. A colaborat la „Adevărul literar și artistic”, „Albina”, „Almanahul presei române din Ardeal și Banat”, „Almanahul Societății scriitorilor români” (al cărui membru fondator a fost), „Blajul”, „Calendarul de la Blaj”, „Convorbiri literare” „Cosânzeana”, „Familia”, „Gazeta Transilvaniei”, „Gând românesc”, „Graiul moșilor”, „Luceafărul”, „Sămănătorul”, „Scrișul românesc”, „Steaua”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Unirea”, „Viața românească” ș.a.

Primește premiul național pentru proză în anul 1927, “Ordinul Muncii”, pentru merite deosebite, ” în domeniul creației literare “ în 1954, ordinul “Steaua Republicii”, clasa I în 1962, a fost sărbătorit oficial cu ocazia a 80 ani de viață.

OPERA:

- *De la țară* (Budapesta, 1905);
- *În clasa cultă* (Vălenii de Munte, 1909);

- *Două iubiri* (Vălenii de Munte, 1910), volum în care se regăsesc cunoscutele schițe și povestiri *Fefelega*, *Luminița*, *Bunica Iova*, *Precupaș* etc.;
- *În întuneric* (București, 1910);
- *Prăpastia* (București, 1910), culegere de povestiri apărută la biblioteca „Lumina”;
- *Arhanghelii* (Sibiu, 1914);
- *Luncușoara din Paresimi*, nuvele (București, 1920);
- *Popa Man* (București, 1920);
- *Trăsurica verde*, povestiri (București, 1921);
- *Robirea sufletului*, povestiri (Cluj, 1921);
- *zi însemnată* (biblioteca „Căminul”, 1921);
- *Chipuri de ceară* (București, 1921);
- *Ceasuri de seară* (București, 1921);
- *Zilele din urmă ale căpitanului Pârvu* (București, 1921);
- *Scene* (București, 1922);
- *Spaima* (Craiova, 1922);
- *Dezamăgire* (București, 1924);
- *Legea trupului* (București, 1926);
- *Legea minții* (București, 1927);
- *Stana* (Cluj, 1929);
- *Dolor* (Craiova, 1930);
- *Biruința* (Cluj, 1931);
- *Răbojul lui Sf. Petru* (București, 1934);
- *Sectarii* (București, 1938);
- *Licean...odinioară* (București, 1939);
- *Amintirile* (București, 1940);
- *Jandarmul* (București, 1941);
- *Domnișoara Ana* (București, 1942);
- *În pragul vietții, Vremuri și oameni. Lume nouă* (București, 1943);
- *Vâltoarea* (Sibiu, 1944);
- *Din copilărie* (București, 1956);
- *Din munți și din câmpii* (București, 1957);
- *File din carte naturii* (București, 1959);
- *Faraonii* (București, 1961);
- *Opere* (București 1962-1989);
- *Strigoii* (București, 1968) postmodern;
- *Din pragul mării treceri* (Cluj-Napoca, 1978) postmodern;
- *Povestiri* (București, 1979) postmodern;
- *Fefelega și alte povestiri* (Cluj-Napoca, 1981) postmodern;
- *Nuvele* (București, 1982) postmodern ș.a.

ECOURI CRITICE: E. Lovinescu, E. Gârleanu, G. Galaction, I. Chendi, N. Iorga, Perpessicius, G. Călinescu, T. Vianu, I. Negoïtescu, Al. Piru, M. Zăciu ș.a.

„D. Agârbiceanu continuă tradiția scriitorilor ardeleni. Opera sa are cele două note cu care ne-au deprins acești scriitori: nota țărănească și nota morală. Prin ele, d. Agârbiceanu e continuatorul lui I. Popovici-Bănățeanu și al d-lui Slavici.

Lumea în care se învâрте аșadar scriitorul e lumea țărănească. Din aceste împrejurimi, d. Agârbiceanu ne ia figuri simpatice, pe care le pune în mișcare, nu în vederea unei acțiuni hotărâte, cu un caracter dramatic, ci ni le face să se miște în atmosfera lor naturală, fără vreun țel definit. D. Agârbiceanu a reușit astfel să ne deа câteva figuri interesante, luate din viața socială a Ardealului. Aceasta e partea cea mai izbutită a voulumului său.”

E. Lovinescu
(1906)

„Cu bucurie vedem astfel că dl. Agârbiceanu nu are numai un talent descriptiv și cu multă putere de expresie în culorile atât de saturate, ci fondul d-sale mai este și adânc reflexiv. Afară de evlavia pentru lucrurile exterioare, d-sa știe să analizeze suflete existente și știe să observe stări sociale, caractere și probleme de la noi. Aici desfășoară chestiunea preoților, acolo educația fetelor și aspirațiunile tinerei generații mai cu carte. Aici persiflează naționalismul rău înțeles, acolo atacă chestiuni practice de educația poporului. Și glasul d-sale pururi sentențios învăluit în pilde și simboluri biblice, încălzit în comoara lîmpede a înțelepciunii bătrânești și viitoare de bine, străbate adeseori la suflet.”

Ilarie Chendi
(1910)

„S-ar putea crede că literatura lui Ion Agârbiceanu are tinctură etică, că ea urmărește succese inferioare. Este însă în Ion Agârbiceanu un spirit de observație, un dar de a sanctifica și cele mai umile subiecte, este o sobrietate de gravor în cupru, calități ce-l ridică până la creația eroică și care sapă în sufletul lectorului, ca apa tare.”

Perpessicius
(1924)

„Agârbiceanu aduce în literatura noastră nu numai universul rural al Ardealului trecut la numitorul ondulației cotidiene, ci și un fel de a fi care în scrisul nostru îi conferă un loc oarecum aparte. Bucățile lui se povestesc singure fără încetare, ca în virtutea uni secret perpetuum mobile. Autorul este numai cel care le-a imprimat mișcarea, le-a dat impulsul inițial o dată cu viața pe care le-a creat-o. Povestirile lui pleacă singure să rătăcească, neînsoțite de autor, ca operele anonime. Chiar atunci când se aude glasul povestitorului, el este altul decât al autorului – este mai degrabă un instrument muzical care tâlmăcește auditoriului o melodie anonimă. Este desigur în această trăsătură esențială a artei sale și o inflexiune folclorică – de folclor ardelen bineînțeles, pentru că Agârbiceanu mi se pare a fi cel mai ardelen dintre toți scriitorii de dincoace de Carpați, depășind în acest sens chiar pe un Slavici sau Octavian Goga.”

A. E. Baconski
(1957)